RÄDDNINGSTJÄNSTEN SYD
STÖDJER, RÄDDAR, UTVECKLAR

OLYCKSUTREDNING

BRAND I BYGGNAD, [redacted], MALMÖ

Utredare: Nina Gustafsson

2022-02-18

RÄDDNINGSTJÄNSTEN SYD

Grundinformation

Brand i byggnad

[redacted]

Malmö

Datum för händelsen: 2021-11-22

Händelserapport:	G2021.133712
SOS Ärendenummer:	20.7192864.2
Rapportens diarienummer:	2021-002316-002-001
Uppdragsgivare:	Hanna Sellehed, funktionschef förebyggande söder
Utredningen utförd av:	Nina Gustafsson
Kvalitetsgranskad av:	Anna Andersson Carlin

Sammanfattning

Det har inte gått att med säkerhet fastställa brandorsaken men det finns lärdomar att dra av händelsen. Det är viktigt med fungerande brandvarnare och dessa bör vara kopplade till trygghetslarmet om sådant finns. Brandvarnare integrerade med trygghetslarmet kan minska risken för allvarliga personskador.

Det bör finnas minst en brandvarnare på varje våningsplan för att minska risken för fördröjning av larm. Placering av brandvarnare bör utgå från Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps rekommendation ”Brandskydd i varje bostad” samt dagens byggregler.

Innehållsförteckning

1 INLEDNING 4
1.1 Bakgrund 4
1.2 Uppdrag och mandat 4
1.3 Avgränsningar 4
1.4 Redovisningsplan 4
2 UTREDNINGSARBETET 5
3 BESKRIVNING 5
3.1 Byggnaden 5
3.2 Brandvarnare integrerade med trygghetslarm 6
3.2.1 Regelverk 6
4 HÄNDELSEN 7
5 ANALYS 7
5.1 Brandorsak och primärbrandplats 7
5.2 Brandvarnare integrerat med trygghetslarm 7
6 SLUTSATSER OCH EVENTUELLA ÅTGÄRDSFÖRSLAG 8
6.1 Åtgärdsförslag 8

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Den 22 november 2021 klockan 10:15 inkom larm till Räddningstjänsten Syd om brand i lägenhet på [redacted] i Malmö. I lägenheten fanns brandvarnare kopplad till trygghetslarmet men då larmet inte kom in med automatik till larmcentralen utan ringdes in av besökande bedömdes det finnas ett behov av att genomföra en olycksutredning.

1.2 Uppdrag och mandat

Olycksundersökningen är utförd enligt Lagen om skydd mot olyckor (2003:778). Denna utredning fokuserar på brandvarnare kopplad till trygghetslarm samt presentera åtgärdsförslag för att försöka förebygga att en liknande olycka inträffar igen och om den skulle göra det, försöka mildra konsekvenserna.

Utredare

Nina Gustafsson, utbildad brand- och riskingenjör vid Lunds tekniska högskola (examen 2013), har arbetat med brand- och olycksutredningar sedan 2021, har genomgått Olycksutredning grundkurs 5 hp vid Karlstads universitet samt kurs i brandplatsundersökning – Nationellt forensiskt center. Nina arbetar även med tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor och bygg- och planremisser. Nina har en bakgrund som brandkonsult och har även läst påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (RUB).

1.3 Avgränsningar

Utredningen fokuserar inte på orsak och brandförlopp och utredningen berör inte räddningsinsatsen. Det kan finnas behov av fler åtgärder avseende brandskydd hos personer med hjälpbehov i hemmet men aktuell utredning fokuserar enbart på brandvarnare kopplade till trygghetslarm.

1.4 Redovisningsplan

Rapporten sänds till:

MSB
Räddningstjänsten Syd, distrikt Jägersro som information
Räddningstjänsten Syd, enheten för samhällssäkerhet som information
Räddningstjänsten Syd, enheten för insats och ledning som information
Räddningstjänsten Syd, samtliga insatta befäl för information
Malmö Stad, för information samt åtgärd

2 Utredningsarbetet

Utredningen bygger på uppgifter från insatsen samt intervjuer. Detta då utredaren inte kunnat genomföra ett platsbesök på grund av Covid-19. Följande underlag har legat till grund för undersökningen:

- Räddningstjänsten Syds händelserapport G2021.133712

Intervju har genomförts med följande personer:

- Insatspersonal
- Sjuksköterskan som upptäckte branden
- Sektionschef för hemtjänsten
- Malmö Stads larmcentral

3 Beskrivning

3.1 Byggnaden

Byggnaden är sammanbyggda radhus i tre plan och är uppförd 1964. Radhuslängan innehåller totalt 9 radhus. Byggnaden är utförd med fasadmaterial av tegel och visst inslag av trä, se Figur 1.

Figur 1. Fasad på aktuella radhus.

3.2 Brandvarnare integrerade med trygghetslarm

Brandvarnare i bostäder är normalt inte vidarekopplade till larmcentral men för personer som har trygghetslarm kan brandvarnaren vara kopplad till det systemet. I aktuellt fall gick larmet till Malmö Stads larmcentral som har bemanning dygnet runt.

I samtal med Malmö stads larmcentral framkom att det första larmet inkom 10:15 och då kopplade de upp och fick svar från en person som meddelade att hon ringt 112. Det inkom sedan larm 10:19 och 10:24 eftersom systemet fungerar så att det skickar fler larm om brandrök fortsatt detekteras. Vid det första larmet ringde larmcentralen hemtjänsten och meddelade vad som inträffat. De ringde inte 112 då de fick information från personen på plats att 112 redan kontaktats.

Enligt uppgift till utredaren har larmcentralen följande åtgärdsgång som rutin:

- Vid larm kopplar de upp mot bostaden och frågar vad som hänt.
- Om personen inte svarar ringer larmcentralen 112 samt hemtjänsten.
- Om personen svarar och meddelar att det brinner eller är mycket rök ringer de 112 samt hemtjänsten.
- Om personen svarar och säger att det inte brinner och ger en förklaring till larmet ringer de enbart hemtjänsten. Hemtjänsten kontaktas alltid vid larm.

Uppsättning av brandvarnare sker normalt av larmcentralens tekniker som utgår från en beställning från förvaltningen som hanterar trygghetslarmet. Det är inte larmcentralen som beslutar hur många brandvarnare som ska installeras och enligt uppgift till Räddningstjänsten Syd är det vanligt att beställningen enbart är på en brandvarnare. Om teknikerna anser att det behövs fler brandvarnare behöver detta rapporteras till den beslutande förvaltningen som då tar beslut om fler brandvarnare behövs eller inte. Idag har larmcentralen inga löpande kontroller av systemet och vet inte var brandvarnaren var placerad i aktuell lägenhet. Om batteriet tar slut i brandvarnaren går en larmsignal till larmcentralen.

Enligt uppgift från hemtjänstpersonal till Räddningstjänsten Syd fanns en brandvarnare placerad i hallen, entrén, till radhuset.

3.2.1 Regelverk

Sedan 1999 finns ett krav på brandvarnare i nybyggda bostäder i Boverkets Byggregler, BBR. I dagens regelverk anges följande:

- Det bör finnas minst en brandvarnare på varje plan där man vistas mer än tillfälligt.
- Brandvarnare bör placeras i, eller utanför, varje rum för sovande personer.
- Om trappor förekommer bör brandvarnare placeras i utrymmet direkt ovanför trappan.

4 Händelsen

När sjuksköterskan anlände till adressen möttes hon av ett rökskimmer och röklukt i hallen. Hon gick till köket som är en trappa upp och fann då personen i hushållet vid köksbordet och köket var rökfyllt. Det brann då med öppna lågor i en brödrost. Brödrosten stod placerad på köksbänken under överskåpen. Ingen brandvarnare hade aktiverat när hon anlände. Hon ringde 112 och under samtalet gick brandvarnaren igång och larmcentralen kopplade upp via högtalarsystemet och frågade vad som hänt. Personen i hushållet ville inte följa med ut så hon tog då ut brödrosten och inväntade därefter räddningstjänsten.

Klockan 10:15 fick Räddningstjänsten Syd larm om brand i kök i en lägenhet, larmet inkom till SOS klockan 10:14. Inringaren, en sjuksköterska på hembesök i lägenheten, beskrev att det var öppna lågor från en brödrost. Vid räddningstjänstens framkomst klockan 10:20 hade brödrosten tagits ut från lägenheten och ingen brand konstaterades i köket. Det var en större mängd rök i lägenheten och den boende togs ut i frisk luft. Sedan ventilerades lägenheten på rök med hjälp av fläkt och öppna fönster. Det finns inga uppgifter om skadade personer.

5 Analys

5.1 Brandorsak och primärbrandplats

Det har inte gått att med säkerhet fastställa brandorsaken men branden har startat i en brödrost i köket.

5.2 Brandvarnare integrerade med trygghetslarm

Brandvarnare integrerad med trygghetslarm är en viktig grundnivå för personer med trygghetslarm. I aktuellt fall görs bedömningen att brandvarnaren som larmade larmcentralen skulle varit en avgörande faktor för att minska risken för allvarliga person- och egendomsskador om inte sjuksköterskan anlänt till platsen. Utredaren bedömer att det fanns en överhängande risk att branden kunde spridit sig till köksinredningen med stora konsekvenser som följd. Eftersom personen inte utrymt och inte ville göra det när sjuksköterskan försökte utrymma fanns en risk för personskador om brandförloppet inte brutits.

Att larmsignal skickas till en larmcentral som har erfarenheter av larmhantering och har tydliga rutiner vad som ska göras vid en händelse anser utredaren är en förutsättning för att minska konsekvenserna av en brand. Vid en brand är tiden från upptäckt till åtgärd avgörande, åtgärder behöver påbörjas omgående då ett brandförlopp kan vara snabbt. I aktuellt fall görs bedömningen att larmkedjan hos larmcentralen har fungerat enligt rutinen och denna anses vara tillfredställande. Om larmsignalen inte går till en larmcentral utan till exempelvis personal på hemtjänsten finns en risk att rätt åtgärder missas eller sätts in för sent. Personal i hemtjänsten har inte som uppgift att enbart respondera på larm och kan vara upptagen med andra arbetsuppgifter. Det är även av stor vikt att räddningstjänsten anländer så snabbt som möjligt till platsen då personal från hemtjänsten inte har möjlighet att gå in i en rökfylld bostad utan att riskera sin egen personsäkerhet.

Om sjuksköterskan i detta fall inte anlänt till platsen bedömer utredaren att larmet skulle inkommit till SOS via larmcentralen, dock med en viss fördröjning mot aktuellt larm. Detta då larmcentralen behöver söka kontakt med den boende innan åtgärd genomförs och att brandvarnaren aktiverade efter att sjuksköterskan ringt 112. I aktuellt fall är hallen där brandvarnaren var placerad i närheten av köket och larmet till larmcentralen inkom någon minut efter att larmet inkom till SOS. Hade en brand inträffat i en annan del av lägenheten och framförallt på ett annat våningsplan bedömer utredaren att det finns en risk för relativt lång fördröjning innan brandvarnaren aktiverar. Röken från en brand stiger normalt uppåt och då det saknas brandvarnare på översta planet kan det ta lång tid innan aktivering sker. I en lägenhet med flera plan är det viktigt att det finnas minst en brandvarnare på varje plan.

6 Slutsatser och eventuella åtgärdsförslag

Det går inte med säkerhet fastställa brandorsaken men det finns lärdomar att dra av händelsen. Det är viktigt med fungerande brandvarnare och dessa bör vara kopplade till trygghetslarmet om sådant finns. Brandvarnare integrerade med trygghetslarmet kan minska risken för allvarliga personskador.

6.1 Åtgärdsförslag

Det rekommenderas att Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen ser över antalet brandvarnare i aktuell lägenhet.

Det är viktigt att det finns minst en brandvarnare på varje plan och att det finns en brandvarnare i rummet intill köket och i eller intill varje sovrum. Antal och placering av brandvarnare bör utgå från Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps rekommendation ”Brandskydd i varje bostad” samt kravnivån i dagens byggregler.